

ร่างกฎหมายว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการทำลายป่าของสหภาพยุโรป

ด้วยกรมวิชาการเกษตรได้รับแจ้งจากสำนักการเกษตรต่างประเทศ แจ้งเรื่อง ร่างกฎหมายว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการทำลายป่าของสหภาพยุโรป โดยร่างกฎหมายฯ ที่คณะกรรมการยุโรปเสนอมีวัตถุประสงค์เพื่อการห้ามจำหน่ายสินค้าที่มีความเสี่ยงต่อการตัดไม้ทำลายป่าในตลาดสหภาพยุโรป (European Union: EU) โดยครอบคลุมสินค้าควบคุมที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตัดไม้ทำลายป่า ๖ ประเภท ได้แก่ ถั่วเหลือง เนื้อวัว น้ำมันปาล์ม ไม้ โกโก้ และกาแฟ รวมทั้งผลิตภัณฑ์บางชนิดที่ผลิตจากสินค้า ๖ ประเภทข้างต้น โดยคาดว่าจะเริ่มบังคับใช้ในปี ๒๕๖๖ และกำหนดให้มีช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน ๑-๒ ปี ภายหลังจากวันที่มีผลบังคับใช้เพื่อให้ผู้นำเข้าได้มีเวลาปรับตัวสำหรับการทำ due diligence โดยกฎหมายนี้อาจขยายขอบเขตให้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่สุ่มเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบต่อป่าไม้อย่างมีนัยสำคัญ อาทิ ยางธรรมชาติ ฝ้าย อ้อย ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์จากการทำเหมืองแร่ และสินค้าปศุสัตว์อื่นๆ รวมทั้งขยายพื้นที่ที่ระบุในกฎหมายฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่สำคัญด้านป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ทุ่งหญ้าสะวันนา พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่ป่าพรุด้วย นอกจากนี้ยังมีความพยายามที่จะห้ามนำเข้าสินค้าที่มาจากพื้นที่ที่มีการละเมิดสิทธิชนพื้นเมือง ทั้งนี้สามารถศึกษารายละเอียดของร่างกฎหมายดังกล่าว เพื่อเตรียมการในอนาคตต่อไป รายละเอียดตามแนบ

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕

กลุ่มพัฒนาระบบความปลอดภัยสินค้าพืช

กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์ 0-2579-2565

EU เตรียมออกกฎสกัดสินค้าและผลผลิตจากภาคการเกษตรที่มาจากการทำลายป่า

ปัญหาการลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่าไม้ทั่วโลกจากการขยายตัวทางการเกษตรและเมืองการพัฒนาอุตสาหกรรม ส่งผลให้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังทำลายความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้และที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสัตว์ป่า ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชนโดยรวม ซึ่งสหภาพยุโรป (อียู) ตระหนักดีว่าพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกหรือทำลายไปนั้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความต้องการสินค้าและผลผลิตจากภาคการเกษตรของภูมิภาคยุโรปซึ่งเป็นตลาดส่งออกใหญ่ของโลกที่มีประชากรเกือบ 450 ล้านคน จึงทำให้อียูต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

ปัจจุบัน อียูอยู่ระหว่างการปฏิรูปกฎหมายและมาตรการภายในเพื่อต่อสู้กับปัญหาการทำลายป่า โดยเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2564 ได้เสนอ “ร่างกฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานที่ปลอดการทำลายป่า หรือ Mandatory due diligence to stop deforestation in supply chains” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสกัดกั้นการจำหน่ายหรือนำเข้าสินค้าที่เกิดจากการทำลายป่าเข้าสู่ตลาดยุโรป อียูคาดหวังว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ประกอบการ นักลงทุน หรือ ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการผลิตและการบริโภคเพื่อลดการทำลายป่า โดยในลำดับต่อไป ร่างกฎหมายฯ จะเข้าสู่การพิจารณาของสภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป เพื่อให้มีผลบังคับใช้ให้ทันภายในปี 2566 โดยจะมีระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน 1-2 ปี เพื่อให้ผู้ประกอบการมีช่วงเวลาในการเตรียมความพร้อมและปรับตัวก่อนกฎหมายมีผลใช้บังคับ

ในส่วนหลักการสำคัญโดยสังเขปของร่างกฎหมายฉบับนี้ มีดังนี้

1. กำหนดให้สินค้าและผลผลิตจากภาคการเกษตรที่นำเข้ามาในอียู ประเภทได้แก่ ถั่วเหลือง 6 น้ำมันปาล์ม เนื้อวัว โกโก้ กาแฟ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ รวมถึงผลพลอยได้อื่นๆ เช่น น้ำมันถั่วเหลือง ซ็อกโกแลต เครื่องหนัง และเฟอร์นิเจอร์ ต้องปลอดจากการทำลายป่า (deforestation-free)

โดยในอนาคตอาจขยายขอบเขตครอบคลุมไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ยางธรรมชาติ ฝ้าย อ้อย ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์จากการทำเหมืองแร่ และสินค้าปศุสัตว์อื่นๆ รวมทั้งขยายความรับผิดชอบให้ครอบคลุมพื้นที่สำคัญด้านป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ทุ่งหญ้าสะวันนา (Savanna) พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands) และพื้นที่ป่าพรุ (Peatlands) และให้ความคุ้มครองสิทธิของชนพื้นเมืองดั้งเดิมของประเทศแหล่งกำเนิดของป่าไม้ด้วย

2. กำหนดให้ผู้ประกอบการที่จะนำเข้าสินค้าหรือผลผลิตจากภาคการเกษตรตามข้อ 1) ในตลาด EU เป็นครั้งแรกจะต้องตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากคู่ค้าในห่วงโซ่อุปทาน หรือ Due diligence เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่ปลอดการทำลายป่าและถูกกฎหมายเท่านั้น จะเข้าสู่ตลาดอียูได้ รวมทั้งได้กำหนดนิยามคำว่า “ให้ครอบคลุมถึงสินค้า” “ปลอดจากการทำลายป่า” และผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้เกิดมาจากการทำลายป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 เป็นต้นไป ส่วนสินค้าที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดจะถือเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้า โดยการฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกหรือปรับสูงสุด 4% ของรายได้ทั่วโลกต่อปี

ร่างกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในอียูที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ อาทิ รายละเอียดของสินค้า ชื่อประเทศต้นทาง รายละเอียดของผู้จัดหา/จัดจ้าง และข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ พร้อมรายงานผลในระบบสารสนเทศที่จะถูกพัฒนาขึ้นภายใต้กฎหมายฉบับนี้เพื่อเปิดเผยความโปร่งใส ที่สำคัญคือจะต้องระบุตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (Geographical coordinates) ของพื้นที่เพาะปลูกและฟาร์มปศุสัตว์ตั้งแต่ต้นทาง โดยใช้วิธีอ้างอิงพิกัดตำแหน่งที่เกิดจากค่าระยะเชิงมุมของละติจูด (Latitude) และลองจิจูด (Longitude) ตลอดจนช่วงเวลาต่างๆของการผลิตเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียกตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับและเพื่อการติดตามแหล่งที่มาของสินค้าทำได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ ธุรกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำ due diligence แต่อาจจัดทำสรุปรายละเอียดสั้น ๆ ของคู่ค้า เช่น ผู้ผลิต ผู้จัดหาและเก็บข้อมูลไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ

3. คณะกรรมาธิการยุโรปจะทำการจัดอันดับความน่าเชื่อถือด้านการผลิตสินค้าหรือผลผลิตจากป่าไม้ที่ยั่งยืนของแต่ละประเทศ) Country Risk Ratings(เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบ due diligence ของผู้ประกอบการ และเพื่อชี้แนะผู้บริโภครหรือผู้ลงทุนให้หันมาซื้อสินค้าที่ยั่งยืนหรือลงทุนกับบริษัทที่คำนึงถึงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยอันดับความน่าเชื่อถือจะถูกแบ่งเป็น กลุ่มตามระดับ 3ความเสี่ยงต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและทำลายป่า ได้แก่ ความเสี่ยงต่ำ (Low Risk) ความเสี่ยงปานกลาง (Standard) และความเสี่ยงสูง (High Risk) ซึ่งจะส่งผลให้ความเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าจากประเทศนั้นๆเพิ่มมากขึ้น โดยผู้ประกอบการจะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงอันดับเครดิตอย่างต่อเนื่องเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจให้เหมาะสม

4. นอกจากนั้น คณะกรรมาธิการยุโรปจะสนับสนุนด้านความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ประเทศคู่ค้าและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการต่อต้านการทำลายป่าและพื้นที่ชุ่มน้ำระบบนิเวศ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อลงนามความตกลงว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนด้านป่าไม้ (Forest Partnerships) และผลักดันให้แนวทางปฏิบัติในการต่อสู้กับการตัดไม้ทำลายป่าเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

กล่าวโดยสรุป สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ป่าไม้และการใช้พื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เช่น เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากยาง และผลิตภัณฑ์ที่มีน้ำมันปาล์ม จัดเป็นสินค้าส่งออกที่มีความสำคัญของไทย ฉะนั้น ในฐานะที่ยุโรปซึ่งเป็นตลาดส่งออกรายใหญ่ของไทยกำหนดภาระของผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าดังกล่าวในตลาดอียูจะต้องดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบ โดยมีระบบ Due diligence เพื่อจำกัดความเสี่ยงในเรื่องนี้ จึงส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไทยที่เกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้ผลิต ผู้แปรรูป และผู้ส่งออก ไปยังตลาดอียูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบริษัทไทยที่จะต้องตรวจสอบระบบห่วงโซ่อุปทานที่ไม่ยั่งยืนและสำรวจความเป็นไปได้ของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืน นอกจากนั้น การร่วมมือกันระหว่างคู่ค้าจะเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเฝ้าระวังถึงปัญหาในภาพรวมและพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาาร่วมกันต่อไป

ที่มา: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_5919

<https://www.politico.eu/article/commission-adds-new-wrinkle-to-lifestyle-choices-deforestation/>

<https://www.reuters.com/business/environment/eu-commission-proposes-imports-curbs-goods-linked-deforestation-2021-11-17/>